अनुसूची २

(दफा ४ तथा अनसूची-१ को भाग-२ सँग सम्बन्धित)

पुनर्वास नगरपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्डः१ पुनर्वास फागुन २ गते २०८० साल संख्याः ५६.

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा (२)ध.को अधिकार बमोजिमको कार्य गर्न सोहि ऐनको दफा १०२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरि पुनर्वास नगर कार्यपालिकाले बनाएको खानेपानी उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधी, २०८० सर्वसाधारणको जानकारीका लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

भाग-२

पुनर्वास नगरपालिकाको खानेपानी उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधी, २०८०

पुनर्वास नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

पुनर्वास,कञ्चनपुर

सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

पुनर्वास नगरपालिकाको खानेपानी उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधी, २०८०

प्रस्तावनाः

पुनर्वास नगर क्षेत्र भित्र एक घर एक धारा अभियान संचालन गर्ने तथा स्वच्छ खानेपानीको पहुँच सबै नगरबासीहरुमा पुयाउने उद्देश्यले स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्थापन गर्न, सम्बन्धीत मुलबाट सिंचाईको व्यवस्था गर्न, जलस्रोतको उपयोग, संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्न, नगरपालिका भित्रका मुल, नदि तथा खोलाहरुको पानीको उपयोग, पानीमा आधारित योजना तथा व्यवसाय संचालन, खानेपानी उपभोक्ता समितिको स्थापना तथा दर्ता गर्ने सम्वन्धमा व्यवस्था गर्न बान्छनीय भएकोले, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा (२)ध.को अधिकार बमोजिमको कार्य गर्न सोहि ऐनको दफा १०२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरि पुनर्वास नगर कार्यपालिकाले खानेपानी उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधी, २०८० स्वीकृत गरि जारी गरेको छ ।

परिच्छेद - १ (एक)
संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ :

क) यस कार्यविधीको नाम "खानेपानी उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधी, २०८०" रहेको छ ।

ख) यो कार्यविधी पुनर्वास नगरपालिका क्षेत्र भित्र लागू हुनेछ ।

ग) यो कार्यविधी राजपत्रमा प्रकाशित भएको मितिबाट लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा :

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधीमा,

क) **"खानेपानी"** भन्नाले घरेलु तथा अन्य प्रयोगमा आपुर्ति हुने स्वच्छ पिउने पानी लाई सम्झनुपर्छ ।

ख) "प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत" भन्नाले पुनर्वास नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्झनु पर्छ ।

ग) "समिति" भन्नाले यस कार्यविधी अनुसार गठन भएको खानेपानी उपभोक्ता समिति सम्झनु पर्छ ।

घ) "जलस्रोत" भन्नाले नगरपालिका भित्र रहेका भु-सतह वा भुमिगत वा अन्य जुनसुकै अवस्थामा रहेको पानी सम्झनु पर्दछ ।

ङ) "प्रमाणपत्र" भन्नाले दफा (९) बमोजिम दिइने प्रमाणपत्रलाई सम्झनु पर्दछ।

च) "उपभोक्ता" भन्नाले जलस्रोत संग सम्बन्धीत सेवा उपयोग गर्ने व्यक्ति वा संगठनलाई सम्झनुपर्दछ ।

छ) "नगरपालिका" भन्नाले पुनर्वास नगरपालिका, लाई सम्झनुपर्दछ।

परिच्छेद - २ (दुई)
जलस्रोत समितिको व्यवस्था

३. नगर स्तरीय जलस्रोत समिति

(१) यस नगरपालिकामा रहेको स्रोत दर्ता गर्न, खानेपानी उपभोक्ता समिति दर्ता गर्न, उपभोक्ता समितिको विधान स्वीकृत गर्न, संशोधन गर्न, उपभोक्ता समितिहरु गाभिएर नयाँ बन्न स्वीकृति दिन, पानीको उपयोगको प्राथमिकता तोक्न, पानीमा आधारित व्यवसाय संचालनको स्वीकृति दिन वा नदिन, खानेपानी तथा मुहान सम्बन्धी विवाद मिलाउन, उजुरी उपर कारबाही गर्न, उपभोक्ता समितिले लिने शुल्क स्वीकृत गर्न तथा यस कार्यविधी बमोजिमका अन्य अधिकार प्रयोग गर्न देहाय बमोजिमको एक नगरस्तरीय जलस्रोत समिति रहनेछ ।

क) अध्यक्ष - नगर प्रमुख

ख) सदस्य - सम्बन्धित वडाको वडाध्यक्ष

ग) सदस्य - वातावरण समितिका संयोजक

घ) सदस्य - डिभिजन वन कार्यालयका प्रतिनिधि

ङ) सदस्य - प्रहरी चौकीको प्रतिनिधि

च) सदस्य - नगरपालिकाको अमिन

छ) सदस्य सचिब - प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

(२) समितिको बैठक समितिका अध्यक्षले तोकेको समय, मिति र स्थानमा बस्नेछ ।

(३) समितिका सदस्यको ५० प्रतिशत उपस्थिति भएमा समितिको बैठक बस्न गणपुरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(४) कुनै विषयमा मतदानबाट निर्णय गर्नु पर्ने भएमा समितिको उपस्थित सदस्य संख्याको दुई तिहाई सदस्यहरुको मतलाई नगर जलस्रोत समितिको निर्णय मानिनेछ।

(५) यस समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधी समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

(६) समितिको निर्णय समितिका सदस्य सचिवद्वारा प्रमाणित गरिनेछ ।

(७) समितिको कार्यालय पुनर्वास नगर कार्यपालिकाको कार्यालयमा रहनेछ ।

(८) यस समितिमा समितिले आवश्यक देखेमा नगरका प्राविधिक, विषयगत शाखा प्रमुखहरु, जिल्ला तहका कार्यालयका प्रतिनिधि, सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिका प्रतिनिधि, छिमेकी पालिकाका प्रतिनिधि, विषेशज्ञ आदिलाई आमन्त्रित गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद - ३ (तीन)
मुल तथा उपभोक्ता समिति दर्ता र संचालन

४. उपभोक्ता समिति दर्ता गर्नु पर्ने :

स्थानीय स्तरमा व्यक्तिगत वा सामुदायिक रुपमा आफ्नो निमित्त खानेपानी तथा सरसफाई एवं अन्य घरेलु प्रयोगको लागि नगरपालिकामा खानेपानी उपभोक्ता समिति दर्ता गरेर मात्र उपभोक्ता समिति स्थापना गर्नु पर्नेछ । यस कार्यविधी बमोजिम दर्ता नगरी कसैले पनि उपभोक्ता समिति स्थापना गर्नु हुँदैन।

५. खानेपानीको मुल दर्ता गर्नुपर्ने :

(१) नगरपालिकाको क्षेत्रमा खानेपानी उत्पादनको मुख्य श्रोत (मुल, स्रोत) बाट संकलन गरी खानेपानी व्यवस्थापन गर्नु पर्ने अवस्थामा सो मुल सहित आधिकारिक खानेपानी उपभोक्ता समिति दर्ता गर्नु पर्नेछ । खानेपानी उपभोक्ता समितिले खानेपानी व्यवस्थापन गरी सार्वजनिक उपभोग गर्नको लागि खानेपानी संकलन गर्ने मुख्य श्रोत स्रोत (मुल) दर्ताको लागि नगरपालिका समक्ष निवेदन गर्नु पर्नेछ । माग निवेदन भए पछि दफा (३) अनुसारको नगरस्तरीय जलस्रोत समितिले मुल दर्ता गर्न मिल्ने नमिल्ने सम्वन्धमा स्थलगत अध्ययन सहित छानविन गरी दर्ता गर्न मिल्ने अवस्था देखिएमा मुल दर्ता सहितको अनुमती दिन सक्ने छ । उक्त मुलको पानीको उपयोगमा उपभोक्ता समितिको अधिकार रहनेछ ।

(२) कुनै व्यक्तिको जग्गामा रहेको मुल खानेपानी समितिको नाममा दर्ता गर्नु परेमा उक्त जग्गा धनिको मन्जुरीनामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

तर माथि लेखिए बमोजिमको मन्जुरीनामा बिना पनि बिगतदेखि नै सामुदायिक रुपमा प्रयोग भएको निजी मुल वा नगरस्तरीय समितिले अति आवश्यक ठानेको निजी जग्गामा रहेको मुल नगरस्तरीय जलस्रोत समितिले निर्णय गरी सार्वजनिक प्रयोगको लागि व्यवस्था गरिदिन सक्नेछ ।

(३) कुनै पनि व्यक्तिको निजी जग्गामा भएको वा नभएको कुनै पनि मुल एक व्यक्तिको नाममा दर्ता गर्न सकिने छैन । इतिहास देखि नै समुदायले प्रयोग गरिरहेको निजी जग्गामा रहेको पानीको मुलमाथि जग्गा धनिले समुदायले प्रयोग गर्न नमिल्ने गरि बन्देज लगाउन पाइनेछैन ।

(४) कुनै व्यक्तिले आफ्नो जग्गामा रहेको स्रोतमा आधारित कुनै व्यवसाय गर्नु परेमा समेत नगरपालिकाको स्वीकृति लिनु पर्नेछ । यस्तो व्यवसायको लागि नगरपालिकामा आवेदन प्राप्त भएमा सामुदायिक आवश्यकतालाई समेत ध्यानमा राखि नगरपालिकाले व्यवसाय संचालन गर्न दिन वा नदिन पनि सक्ने छ ।

(५) नगरपालिका भित्रको पानीको प्रथम अधिकार नगरपालिकाको हुनेछ । नगरपालिकाको स्वीकृति विना कसैले पनि जलस्रोतको उपयोग गर्न पाउने छैन ।

तर व्यक्तिगत वा सामुहिक रुपमा घरायसी खानेपानी, घरेलु प्रयोग, सिंचाई, आवागमनको लागि डुङ्गा संचालन, विगत देखिनै गाउँबस्तीले खाई रहेको धारा, कुवा, ईनारको यथावत प्रयोगको लागि नगरपालिकाको स्वीकृतिको आवश्यकता पर्ने छैन ।

(६) संघिय तथा प्रदेश कानुन बमोजिम स्वीकृति लिएर नगरपालिका भित्र संचालन हुने पानीमा आधारित

व्यवसाय तथा उपभोक्ता समितिले समेत नगरपालिकाबाट स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(७) कुनै पनि पानीको स्रोतलाई खानेपानी, सिंचाई, उर्जाको स्रोत, मनोरन्जन, व्यवसाय वा अन्य कुन प्रयोजनमा प्रयोग गर्ने भन्ने प्राथमिकता नगरपालिकाले तोके बमोजिम हुनेछ ।

(८) कुनै खोला, नदि, स्रोतको पानी प्रयोग गर्दा तलतिरको बहाव क्षेत्रमा नकारात्मक प्रभाव पर्ने गरि पानीलाई पुर्णत बहाव रोकिने गरि अन्यत्र मोड्न तथा प्रयोग गर्न पाइने छैन ।

(९) जलस्रोतको उपयोग गर्दा नगरपालिकाले पानीको गुणस्तर तोक्ने, जलस्रोतलाई प्रदुषित हुन नदिने, वातावरणमा प्रतिकुल असर पर्न नदिने तथा जलस्रोत सम्बन्धी संरचनाहरुको मर्मत सम्भार तथा रेखदेख गर्न आवश्यक व्यवस्था गर्न समितहरु तथा सम्बन्धीतलाई निर्देशन दिन सक्नेछ ।

६. उपभोक्ता समिति दर्ता :

(१) समिति दर्ता गर्न चाहने कुनै सात जना वा सो भन्दा बढी व्यक्तिहरुले समिति सम्वन्धी देहायको विवरण खुलाई तोकिएको दस्तुर तिरेको रसिद सहित नगर स्तरीय जलस्रोत समिति समक्ष अनुसूचि १ बमोजिमको निवेदन दिनु पर्नेछ । निवेदन पेश गर्दा अनुसूची २ बमोजिमका कागजपत्रहरु संलग्न राखी देहायको विवरण सहित पेश गर्नु पर्नेछ ।

क) समितिको नाम,

ख) उद्देश्यहरु,

ग) समितिका सदस्यहरुको नाम, ठेगाना र पेशा,

घ) कार्यालयको ठेगाना,

ङ) समिति संचालनको विधि र प्रक्रिया

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन प्राप्त भए पछि नगर प्रमुखको आदेशानुसार प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक जाँचबुझको लागि सम्बन्धीतहरुको जानकारीको लागि ३५ दिने सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरि सम्बन्धीत वडा, मुहान क्षेत्र तथा सार्वजनिक क्षेत्रमा सूचना टाँस गरि राय मागी विवाद भए नभएको तथा दर्ता गरि उपभोक्ता समिति दर्ता गर्न उपयुक्त भए नभएको जाँचबुझ गर्नु पर्नेछ तर डिप बोरिङ्ग गरी पानीको व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धमा प्राप्त निवेदनको हकमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले पेश भएका कागजात अध्ययन गरी उपभोक्ता समिति दर्ता गर्न उपयुक्त भए नभएको जाँचबुझ गर्नु पर्नेछ ।

(३) जाँचबुझको क्रममा कुनै कागजात नपुग भएमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले १५ दिन भित्र आवश्यक थप कागजात पेश गर्न लगाउन सक्नेछ ।

(४) प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतलाई आवश्यक लागेमा नगरका प्राविधिकहरुलाई स्थलगत सर्वेक्षणको लागि खटाउन सक्नेछ । यसरी खटिने प्राविधिक समितिले स्रोतको स्थिति, पानीको मात्रा, वर्तमान प्रयोग, आर्थिक, सामाजिक, वातावरणीय तथा अन्य प्रभाव, विवादको स्थिति लगायतका विषयहरु खुलाई प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

(५) प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले आवश्यक जाँचबुझ गरी उपभोक्ता समिति दर्ता गर्न उचित ठानेमा दफा (३) बमोजिमको नगरस्तरीय जलस्रोत समितिमा पेश गरि नगरस्तरीय जलस्रोत समितिको निर्णय बमोजिम समितिको बिधान स्वीकृत गरेर उपभोक्ता समिति दर्ता गरि प्रमाण पत्र दिनेछ । नगरस्तरीय

जलस्रोत समितिले कुनै उपभोक्ता समिति दर्ता नगर्ने निर्णय गरेमा सो को जानकारी प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले निर्णय भएको ३० दिन भित्र सम्बन्धीत निवेदकलाई दिनु पर्नेछ ।

(६) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले प्रारम्भिक जाँचबुझ बमोजिम कुनै समिति दर्ता नगर्ने निर्णय गरेमा त्यसको सूचना निवेदकलाई निवेदन दिएको ३० दिन भित्र दिनु पर्नेछ र निवेदकले सूचना प्राप्त गरेको मितिले पैंतिस दिन भित्र त्यस्तो निर्णय उपर नगर प्रमुख समक्ष उजुर गर्न सक्नेछ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिमको उजुरी प्राप्त भए पछि नगर प्रमुखले आवश्यक जाँचबुझ गरी त्यस्तो समिति दर्ता गर्न मनासिव ठहरिएमा सो समिति दर्ता गर्ने प्रकृयाको लागि नगरस्तरीय जलस्रोत समितिमा पेश गर्न प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई आदेश दिन सक्नेछ र नगरस्तरीय जलस्रोत समितिले दर्ता गर्न उचित रहेको निर्णय गरेमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले उपभोक्ता समिति दर्ता गरिदिनु पर्नेछ ।

७. दोहोरो उपभोक्ता समिति दर्ता नगरिने :

कुनै स्रोतको उपयोग गर्न कुनै समिति दर्ता भई सकेपछि त्यस्तो उपभोक्ता समितिले उपयोग गर्ने पानीको परिमाणमा कटौती हुने गरि सोहि समितिको नाममा दर्ता भएको स्रोतमा अर्को समिति दर्ता गरिने छैन ।

८. समिति गठन प्रक्रियाः

(१) सामुहिक लाभका लागि संस्थागत रुपमा जलस्रोतको उपयोग गर्न चाहाने व्यक्तिहरुले यस कार्यविधीमा तोकिए बमोजिम खानेपानी उपभोक्ता समिति गठन गर्न सक्नेछन् ।

(२) उपभोक्ता समिति गठन गर्दा कम्तिमा १५ दिने सार्वजनिक सूचना जारि गरि तोकिएको समय र स्थानमा सम्बन्धीत स्रोत भएको क्षेत्र वरिपरिका तथा स्रोतको उपभोग गर्ने उपभोक्ता, लाभग्राही तथा प्रभावितहरुको आम भेला बसि भेलाको निर्णय बमोजिमको कार्य समिति चयन गरि अनुसूचि ५ लाई आधारमानी तयार गरिए बमोजिमको विधान स्वीकृत गरि मुल दर्ताको लागि अध्यक्ष, कोषाध्यक्ष तथा सचिवलाई अख्तियार दिई नगरपालिकामा पठाउने निर्णय गर्नु पर्नेछ ।

(३) कार्य समिति गठन गर्दा ७ देखि ११ सदस्यीय हुने गरि निर्माण गर्नु पर्नेछ । प्रमुख ४ पदमध्ये एक पद अनिवार्य रुपमा महिला सदस्यको लागि छुटयाउनु पर्नेछ । कार्यसमितिमा कुल संख्याको ३३ प्रतिशत महिला हुनुपर्नेछ ।

(४) खानेपानी उपभोक्ता समिति दर्ताको लागि सम्बन्धीत वडाले समितिको निवेदन प्राप्त गरि सार्वजनिक सूचना मार्फत प्रभावित व्यक्तिहरुको भेलाबाट सार्वजनिक मुचुल्का गरि समिति दर्ता गर्दा कुनै पनि सामाजिक, धार्मिक, जातिय, वातावरणीय, आर्थिक तथा अन्य क्षेत्रमा नकारात्मक प्रभाव पर्ने नपर्ने खुलाई मुचुल्काको तयार पार्नु पर्नेछ । साथै वडाध्यक्षले वडा समितिको निर्णय संलग्न राखि समिति दर्ताको लागि कुनै विवाद तथा नकारात्मक प्रभाव नरहेको खुलाई अनुसूचि ४ बमोजिमको सिफारिस दिई पठाउनु पर्नेछ ।

९. प्रमाण पत्र तथा नविकरण :

(१) यस दफा अन्तर्गत दिईने खानेपानी उपभोक्ता समिति दर्ताको प्रमाणपत्रको ढाँचा अनुसूचि ३ बमोजिम हुनेछ । उक्त प्रमाणपत्र प्रत्येक आर्थिक वर्ष अन्त्य भएको मितिले ३ महिना भित्र अनिवार्य रुपमा

नविकरण गर्नु पर्नेछ । तीन महिनासम्म पनि नविकरण नगरेमा ६ महिना (पौष मसान्त) भित्र नवीकरण गर्न आएमा तोकिएको जरिवाना लिई नविकरण गरि दिन सकिनेछ । ६ महिना सम्म पनि नविकरण नगर्ने खानेपानी समिति स्वतः खारेज भएको मानिनेछ।

(२) उपभोक्ता समिति दर्ताको लागि निवेदन दर्ता दस्तुर, समिति दर्ता दस्तुर, नविकरण दस्तुर आर्थिक ऐनमा तोकिए बमोजिम हुनेछ । आर्थिक ऐनमा उल्लेख नभएसम्मका लागि निवेदन दस्तुर रु. १००।-, समिति दर्ता दस्तुर रु. २,०००।- (दुई हजार), नविकरण दस्तुर वार्षिक रु. १०००।- (एक हजार) र बिलम्ब जरिवाना रु. ५०० (पाँच सय) तिर्नु पर्नेछ ।

१०. समिति संगठित संस्था मानिने

(१) यस कार्यविधी अन्तर्गत दर्ता भएको समिति अविछिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित र संगठित समिति हुनेछ । सो समितिको सबै कामको निमित्त आफ्नो एउटा छुट्टै छाप हनेछ ।

(२) समितिले व्यक्ति सरह आफ्नो नामबाट नालिस उजुर गर्न सक्नेछ र सो उपर पनि सोही नामबाट नालिस उजुर लाग्नेछ ।

११. संस्थाको सम्पति :

(१) समितिको सदस्य वा कर्मचारी लगायत कुनै व्यक्तिले समितिको विधान विपरित संस्थाको कुनै सम्पति दुरुपयोग गरेमा, कब्जा गरेमा वा रोक्का राखेमा नगरपालिकाले त्यस्तो सम्पति दुरुपयोग गर्ने, कब्जा वा रोक्का राखेबाट लिई समितिलाई फिर्ता बुझाईदिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिको सम्पति फिर्ता गर्ने गरी नगरपालिकाले गरेको कारवाहीमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले सम्बन्धीत अदालतमा उजुर गर्न सक्नेछ ।

३) समितिको सदस्य वा कर्मचारी लगायत कुनै व्यक्तिले समितिको कुनै सम्पति वा लिखत वा प्रतिष्ठा विरुद्ध कुनै अपराध वा विराम गरेमा समिति वा समितिको कुनै सदस्य उपर प्रचलित कानुन बमोजिम नगरपालिकाले कारवाई चलाउन सक्नेछ ।

१२. यस अघि दर्ता भई वा नभई स्थापना भएका समितिले दर्ता गर्नुपर्ने :

(१) यो कार्यविधी प्रारम्भ हुनु भन्दा अघि तत्काल प्रचलित कानुन बमोजिम दर्ता भई वा नभई स्थापना भई नगरपालिका भित्र संचालनमा रहेका समितिले पनि यो कार्यविधी प्रारम्भ भएको मितिले एक वर्षभित्र यो कार्यविधी बमोजिम नगरपालिकामा सुचिकृत हुनु पर्नेछ । पहिल्यै दर्ता भएका समितिले नगरपालिकामा सुचिकृत / दर्ता हुनको लागि गत आ.व सम्मको लेखा परिक्षण प्रतिवेदन र साधारण सभाको निर्णय अनिवार्य रुपमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

१३. समितिको उदेश्यहरुमा हेरफेर तथा विधान संशोधन :

(१) समितिको उदेश्यहरुमा हेरफेर गर्न आवश्यक देखेमा वा समितिको विधानमा कनै संशोधन गर्नु परेमा वा सो समितिलाई कुनै अर्को समितिमा गाभ्न उचित देखेमा सो समितिले सम्बन्धित प्रस्ताब तयार पारी सो प्रस्ताब उपर छलफल गर्न समितिको विधान बमोजिम साधारणसभा बोलाउनु पर्ने छ।

(२) साधारणसभामा उपस्थित भएका जम्मा सदस्य संख्याको दुई तिहाई सदस्यहरुले प्रस्ताबमा समर्थन

जनाएमा सो प्रस्ताब साधारणसभाबाट पारित भएको मानिनेछ । यसरी साधारणसभाबाट पारित भएको संशोधित बिधान नगरपालिकाबाट स्वीकृत भएपछि मात्र लागू हुनेछ ।

१४. समितिको वर्गिकरण :

दर्ता अनुमति प्राप्त गरी नगरपालिका क्षेत्र भित्र संचालनमा रहेका खानेपानी उपभोक्ता समितिहरुको व्यवस्थापनबाट खानेपानी उपलब्ध गराउने उपभोक्ता सदस्य संख्याको आधारमा निम्न अनुसार उपभोक्ता समितिको बर्गिकरण हुनेछ ।

(१) १००१ जना वा सो भन्दा बढि उपभोक्ता सदस्य भएको (क वर्ग)

(२) ५०१ देखि १००० जना उपभोक्ता सदस्य भएको (ख वर्ग)

(३) ५०० जना सम्म उपभोक्ता सदस्य भएको (ग वर्ग)

१५. तदर्थ समिति गठन गर्न सकिने :

यस अघि दर्ता स्वीकृति प्राप्त गरी सञ्चालनमा रहेका र नयाँ अनुमति प्राप्त गरी स्थापना हुने उपभोक्ता समितिहरुले तोकिए बमोजिम एक वर्ष भित्र साधारण सभा गरी उपभोक्ता समिति गठन प्रकृया पुरा नगरेमा त्यस्ता तदर्थ समिति वा अवधी पुरा भएका उपभोक्ता समितिहरुलाई विगठन गरी संचालन नियमित गर्न नगरपालिकाको तर्फबाट सम्बन्धित उपभोक्ता सदस्यहरुमध्येबाट तदर्थ समिति गठन गरी साधारण सभा समेतका आवश्यक प्रकृया पूरा गरी गराई व्यवस्थापन गर्न सकिनेछ ।

१६. महासंघ गठन गर्न सकिने :

दर्ता स्वीकृति प्राप्त गरी नगरपालिका क्षेत्रभित्र संचालनमा रहेका खानेपानी उपभोक्ता समितिहरु मध्येबाट एक उपभोक्ता समितिलाई एक सदस्य मानी नगर स्तरीय खानेपानी उपभोक्ता महासंघ गठन गरी सोही संघको प्रत्यक्ष रेखदेख सहयोगमा अन्य मातहतका सम्पूर्ण उपभोक्ता समितिहरुलाई व्यवस्थित रुपमा संचालन गर्न सकिनेछ ।

१७. सेवा प्रदान गर्नु पर्ने

(१) खानेपानी उपभोक्ता समितिले आफ्नो प्रस्तावित क्षेत्रभित्रका उपभोक्तालाई समानताका आधारमा पानी तथा लाभको वितरण गर्नु पर्नेछ । यसरी सेवा वितरण गर्दा विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था आदि लाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ ।

(२) समितले आफ्नो प्रस्तावित क्षेत्रभित्रका कसैलाई पनि साधारण सदस्य बन्न नदिन वा सेवा प्राप्त गर्नबाट बञ्चित गर्न पाइनेछैन । (३) समितिले खानेपानी आपूर्ति गर्दा नगरपालिकामा दर स्वीकृत गराई लाभग्राहीबाट संचालन खर्चको लागि न्युनतम सेवा शुल्क लिन सक्नेछ।

(४) समितिको विधान पालना गर्नु, तोकिएको समयमा शुल्क तिर्नु, पानीको गुणस्तर कायम गर्न मद्दत गर्नु, निर्माण भएका संरचनाको संरक्षण तथा मर्मतमा सहयोग गर्न समितिका सदस्य तथा उपभोक्ताको कर्तव्य हनेछ ।

१८. साधारण सभा तथा लेखा परिक्षण :

(१) समितिले विधान बमोजिम वार्षिक साधारण सभा गरि त्यसको प्रतिवेदन प्रत्येक बर्ष असोज मसान्तभित्र नगरपालिकामा पठाउनु पर्नेछ ।

(२) उपभोक्ता समितिले विभिन्न क्षेत्रबाट प्राप्त गरेको आम्दानी र खर्चको स्पष्ट लेखा राखि प्रत्येक आ.व.को दर्तावाल ा लेखा परिक्षकबाट लेखा परिक्षण गराई आफ्नो समितिको हिसाबको विवरण सहितको लेखा परीक्षकको प्रतिवेदन, सामाजिक परिक्षणको प्रतिवेदन प्रत्येक बर्ष असोज मसन्तभित्र नगरपालिकामा पठाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिमको प्रतिवेदन प्राप्त नभएमा नगरपालिकाले समिति नविकरण गर्ने छैन।

१९. हिसाब जाँच गर्ने :

(१) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक देखेमा समितिको हिसाव आफूले नियुक्ति गरेको कुनै अधिकृतद्वारा समेत जाँच गराउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम हिसाब जाँच गराए बापत नगरपालिकाले हिसाब जाँचबाट देखिन आएको समितिको मौज्दात रकमको सयकडा तीन प्रतिशतमा नबढाई आफूले निर्धारण गरेको दस्तुर असुल गरी लिन सक्नेछ।

(३) हिसाब जाँच गर्ने अधिकृतले मागेको विवरण तथा कागजातहरु वा सोधेको प्रश्नको जवाफ दिनु समितिकका पदाधिकारी, सदस्य र कर्मचारीको कर्तव्य हुनेछ ।

(४) हिसाब जाँच गर्ने अधिकृतले नगरपालिकाले तोकिदिएको म्याद भित्र हिसाब जाँची सो को प्रतिवेदन नगरपालिका समक्ष पेश गर्नु पर्ने छ र सो प्रतिवेदनको आधारमा समितिको कुनै सम्पति कुनै पदाधिकारी, सो संस्थाको सदस्य वा कर्मचारीले हिनामिना गरेको, नोक्सान गरेको वा दुरुपयोग गरेको छ भन्ने नगरपालिकालाई लागेमा त्यस्तो पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीबाट सो हानी नोक्सानी असूल गर्न प्रचलित कानुन बमोजिम कारवाई चलाउन सक्नेछ ।

तर, प्रचलित कानूनले सजाय समेत हुने अपराध भएकोमा प्रचलित कानून बमोजिम मुद्धा चलाउन सक्नेछ ।

२०. निर्देशन दिने :

नगरपालिकाले समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धीत समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

२१. समितिको विघटन :

(१) समितिको विधान बमोजिम कार्य सञ्चालन गर्न नसकी वा अन्य कुनै कारणवश समिति विघटन भएमा त्यस्तो समितिको सम्पूर्ण जायजेथा नगरपालिकामा सर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विघटन भएको समितिको दायित्वको हकमा सो समितिको जायजेथाले भ्याएसम्म सोहि जायजेथाबाट त्यस्तो दायित्व नगरपालिकाले व्यहोर्नेछ । समितिको जायजेथाले नभ्याएको दायित्वको जिम्मेवारी नगरपालिकाले लिनेछैन । दायित्व व्यहोर्ने प्रकृया, क्रम र प्राथमिकता नगर जलस्रोत समितिले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

२२. नयाँ कार्यसमिति चयन :

समितिले आफ्नो विधान अनुसारको तोकिएको समयावधि भित्रमा नयाँ कार्यसमिति चयन गनु पर्नेछ । समयावधि भित्र नयाँ कार्य समिति चयन हुन नसकेमा उक्त कार्यसमितिको स्वत विघटन भएको मानी अर्को कार्यसमिति चयन नभएसम्म दफा (१५) बमोजिम समिति गठन गरी संचालनको व्यवस्था नगरपालिकाले गर्नेछ ।

परिच्छेद - ४ (चार)
दण्ड, जरिवाना तथा पुनरावेदन

२३. दण्ड सजाय:

(१) दफा ४ बमोजिम मुल दर्ता नगराई समिति स्थापना गरेमा वा दफा ६ बमोजिमदर्ता नगरी समिति संचालन गरेमा त्यस्ता समितिका सदस्यहरुलाई नगरपालिकाले जनही पाँच हजार रुपैया सम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ र यस्तो समितिलाई खारेज समेत गर्न सक्नेछ।

(२) दफा (१८) बमोजिमका विवरणहरु नगरपालिकामा नपठाएमा कार्य समितिका सदस्यहरुलाई नगरपालिकाले जनही एक हजार रुपैयासम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।
तर, कुनै सदस्यले दफा (१८) उल्लंघन हुन नदिन सकभर प्रयत्न गरेको थियो भन्ने सन्तोषजनक प्रमाण पेश गर्न सकेमा निजलाई सजाय गरिने छैन ।

(३) दफा (१९) को उपदफा (३) बमोजिम हिसाब जाँच गर्ने सम्बन्धित अधिकृतले मागेको विवरण तथा कागजपत्र वा सोधेको प्रश्नको जवाफ नदिने सम्बन्धित पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीलाई नगरपालिकाले पाँच हजार रुपैंया सम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ।

(४) दफा (१३) बमोजिम नगरपालिकाको स्वीकृति नलिई समितिको उदेश्य तथा विधानमा हेरफेर गरेमा वा अर्को समितिसित गाभेमा वा समितिले आफ्नो उदेश्यको प्रतिकूल हुने गरी काम कारवाही गरेमा वा नगरपालिकाले दिएको निर्देशन पालना नगरेमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले त्यस्तो गर्ने समितिको दर्ता निलम्वन वा खारेज गर्न सक्नेछ ।

(५) कसैले बदनियतपूर्वक पानीको स्रोत, संरचना आदिमा क्षति पुग्ने काम गरेमा, विगारेमा, भत्काएमा तथा कुनै पनि पदार्थ या रसायन प्रयोग गरि पानी प्रदुषित वा विशाक्त पारेमा नगरपालिकाले प्रचलित कानुन बमोजिम कारबाही गर्न तथा बिगो असुलउपर गर्न सक्नेछ ।

२४. पुनरावेदन तथा उजुरी :

(१) दफा (२३) बमोजिम प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले गरेको अन्तिम निर्णय उपर पैतिस दिन भित्र सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन लाग्ने छ ।

(२) कुनै जल स्रोतको कुनै समितिले उपयोग गर्दा कसैलाई मर्का परेमा वा समितिले लाभग्राही क्षेत्रभित्रका व्यक्तिलाई पानीको उपयोग गर्न नदिएमा मर्का परेको व्यक्ति वा संगठनले त्यस्को व्यहोरा खुलाई नगरस्तरीय जलस्रोत समितिमा उजुरी दिन सक्नेछ।

परिच्छेद - ५ (पाँच)
संशोधन, बचाउ र खारेजी

२५. खारेजी वा बचाउ :

(१) यो कार्यविधी संशोधन वा खारेज गर्न आवश्यक देखेमा नगर कार्यपालिकाले संशोधन वा खारेज गर्न सक्नेछ ।

(२) यो कार्यविधीमा उल्लेख गरिएका कुराहरुको हकमा यस कार्यविधी अनुसार र उल्लेख नभएका हकमा प्रचलित ऐन नियम अनुसार हुनेछ ।

(३) खानेपानी उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधी लागू हुनु पूर्व जलस्रोत ऐन २०४९ तथा जलस्रोत नियमावली, २०५० अन्तर्गत दर्ता भएका समिति यसै कार्यविधी बमोजिम दर्ता भए सरह मानिनेछ ।

(४) यो कार्यविधीमा भएको व्यवस्था संघिय कानुन, प्रदेश कानुन तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ संग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म स्वत: निष्कृय हुनेछ ।

अनुसूचि १

(दफा ६(१) संग सम्बन्धित)

निवेदन पत्रको ढाँचा

श्री अध्यक्षज्यू,
नगर स्तरिय जलस्रोत समिति,
पुनर्वास नगरपालिका,
पुनर्वास, कञ्चनपुर।

महोदय,

हामीले......... ....उपभोक्ता समिति गठन गरी दर्ता गराउन चाहेकोले तहाँ नगरपालिकाको “खानेपानी उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि २०८०” को दफा (५) र (६) बमोजिम उपभोक्ता समिति दर्ता गराउन देहायको विवरण खुलाई प्रस्तावित उपभोक्ता समितिको २ प्रति विधान र एक सय रुपैया दस्तुर सहित दरखास्त दिएका छौं ।

विवरण

१. उपभोक्ता संस्थाको नाम

२. कार्यक्षेत्र

३. उद्देश्यहरू

(क)

(ख)

(ग)

४. सदस्यहरूको नाम ठेगानापेशा सम्पर्क नं

(क)

(ख)

(ग)

(घ)

(ङ)

(च)

(छ)

(ज)

(झ)

५. उपयोग गरिने जलस्रोतको विवरण

(क) जलस्रोतका नाम र रहेको ठाउँ

(ख) जलस्रोतबाट गरिने प्रयोग

(ग) उपभोक्ता संस्थाले उपयोग गर्न चाहेको जलस्रोतको परिमाण

(घ) उक्त जलस्रोतको हाल भैरहेको उपयोग

६. उपभोक्ता संस्थाले पुयाउन चाहेको सेवा सम्बन्धी विवरण

(क) सेवाको किसिम

(ख) सेवा पुयाउने क्षेत्र

(ग) सेवाबाट लाभान्वित हुने उपभोक्ताहरूको संख्या

(घ) भविष्यमा सेवा विस्तार गर्न सकिने सम्भावना

७. अनुमानित लागत तथा आर्थिक स्रोतको विवरण

८. कार्यालयको ठेगाना

पुनर्वास नगरपालिकाको “खानेपानी उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८०” को सम्पुर्ण प्रावधानहरुको पालना गर्न मञ्जुर छौं । माथि उल्लेखित व्यहोरा ठीक साँचो छ झुठा ठहरेमा कानुन बमोजिम सहुँला बुझाउँला।

निवेदक,

समितिको छाप

उपभोक्ता संस्थाको तर्फबाट दरखास्त दिनेको

समितिको छाप

सही

नाम

पद

ठेगाना

मिति

सम्पर्क नं

अनुसूचि २

(दफा ६(१) संग सम्बन्धित)

निवेदन साथ संलग्न गर्नु पर्ने कागजातहरु

१. अनुसुचि १ बमोजिमको निवेदन फारम थान १ ।

२. अनुसुचि ५ बमोजिमको विधान ३ प्रति (हरेका पान्नामा सम्पुर्ण सदस्यहरुलेसहि गरी समितिको छाप लगाइएको)।

३. पदाधिकारीहरुको नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपि ।

४. सर्जिमिन मुचुल्कामा हस्ताक्षर गर्ने सर्वसाधारणको नागरिकताको प्रतिलिपि ।

५. वडा कार्यालयको निर्णय सहितको अनुसुचि ४ बमोजिमको सिफारिस पत्र ।

६. साधारण सभाको निर्णयको प्रतिलिपि (संस्था दर्ता सम्बन्धि मनसाय, पदधिकारी चयन, अख्तियारी प्रदान) (शुरु आम भेलामा वडाको निर्वाचित पदाधिकारकिो उपस्थिति सहितको निर्णयको प्रतिलिपि) ।

७. स्रोतको प्राविधिक नक्शा वा सामुदायिक नक्शा (प्रमाणित)।

८. उपभोक्ता समुदाय देखी स्रोतको दुरी।

९. स्रोत व्यक्तिगत भएमा मन्जुरीनामा तथा लालपुर्जाको प्रतिलिपि ।

१०. सम्वनिधत वडा कार्यालयले तयारपारेको सर्जिमिन मुचुल्का ।

११. नगरपालिकाको राजश्व शाखाका रु १०० तिरेको नगदि रसिद ।

१२. सम्बन्धीत वडामा वन उपभोक्ता समिति गठन भएको उक्त वन भित्र खानेपानी उपभोक्ता समितिको स्रोत पर्ने नपर्ने हो सो सम्वन्धमा वन उपभोक्ता समितिको सिफारिस पत्र ।

१३. खानेपानी उपभोक्ता समिति दर्ताका लागि सहयोग गर्ने संस्थाको आर्थिक प्रतिवद्धता सहितको सिफारिस पत्र ।

१४. समितिको छाप।

अनुसूचि ३

(दफा ९(१) संग सम्बन्धित)

नगर स्तरिय जलस्रोत समिति

पुनर्वास नगरपालिका

पुनर्वास, कञ्चनपुर ।

दर्ता नम्बर

दर्ता मिति........................

उपभोक्ता समिति दर्ता प्रमाणपत्र

श्री...

....।

नगरस्तरिय जलस्रोत समितिको मिति .... को निर्णयानुसार .... (सम्बन्धित उपभोक्ता समितिको नाम)....................................लाई खानेपानी उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८० को दफा ५ र ६ बमोजिम...............साल........ महिना........गतेमा यस कार्यालयमा दर्ता गरी यो दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको छ, खानेपानी उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८० बमोजिम आफ्नो कार्य सञ्चालन गर्नुहोला ।

१. उपयोग गर्ने स्रोतको नाम र ठेगाना :

सही

नाम, थर

पद

क्र.स.	नविकरण भएको मिति	नविकारण मान्य अवधि	नविकरण दस्तुर/ भौचर नं. / मिति	नविकरण गर्ने अधिकारीको दस्तखत	कैफियत

१. यो प्रमाणपत्र प्रत्येक आ.व. अन्त्य भएको ३ महिना भित्र नविकरण गर्नु पर्नेछ । अन्यथा तोके बमोजिमको जरिवाना लाग्नेछ । ३ वर्ष सम्म नविकरण नहुने समिति स्वतः खारेज हुनेछ ।
२. उपभोक्ता समिति संचालन गर्दा तथा स्रोतको उपयोग गर्दा पुनर्वास नगरपालिकाको “खानेपानी उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८०” को पुर्ण रुपमा पालना गर्नु पर्ने छ ।

अनुसूचि ४

(दफा ८(४) संग सम्बन्धित)

वडाको सिफारिसको ढाँचा

मितिः.........

श्री नगर स्तरिय जलस्रोत समिति,
पुनर्वास नगरपालिका, पुनर्वास कञ्चनपुर ।

विषयः उपभोक्ता समिति दर्ता सम्वन्धमा ।

उपरोक्त सम्वन्धमा पुनर्वास नगरपालिका अन्तरगत वडा नं. .... मा संचालनल हुने .... योजनाको लागि .... स्रोतको पानी उपयोग गर्ने गरि .... उपभोक्ता समिति गठन भएकोले उक्त समिति तथा स्रोत दर्ता गर्न कुनै पनि विवाद नरहेको तथा स्रोत तथा उपभोक्ता समिति दर्ता गर्दा कुनै पनि सामाजिक, आर्थिक, वातावरणिय, ... लगायतका क्षेत्रमा नकारात्मक प्रभाव नपर्ने भएकोले पुनर्वास नगरपालिकाको खानेपानी उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८० बमोजिम उक्त स्रोत तथा समिति दर्ता गर्न सिफारिस गरिन्छ । साथै सो सम्वन्धमा वडा समितिको निर्णयको प्रतिलिपि तथा सार्वजनिक मुचुल्का यसै पत्रसाथ संलग्न राखि पठाइएको छ ।

....
(.......................)
वडाध्यक्ष

अनुसूचि ५

(दफा ८(२) संग सम्बन्धित)

विधानमा संलग्न गर्नु पर्ने विवरण तथा विधानको नमुना

उपभोक्ता समितिको विधानमा संमिति सम्बन्धी देहायका विवरणहरू खुलाउनु पर्नेछ

(क) पूरा नाम र ठेगाना,
(ख) उद्देश्य तथा कार्य क्षेत्र,
(ग) सदस्यको लागि योग्यता र सदस्यता शुल्क,
(घ) सदस्यको निष्काशन र राजीनामा,
(ङ) हकदावी, नामासारी वा हकवालाको मनोनयन,
(च) साधारण सभा सम्बम्धी,
(छ) सञ्चालक समितिको गठन (निर्वाचन एवं काम, कर्तव्य तथा अधिकार सम्बन्धी),
(ज) सञ्चालक पदमा वहाल रहन नसक्ने अवस्था,
झ) सञ्चालक समितिको बैठक समबन्धी कार्यविधि,
(ञ) कोष र लेखा परक्षिण,
(ट) विधान संशोधन,
(ठ) विघटन,
(ड) विविध ।

राजपत्रमा प्रकाशित मिती : २०८०।११।०२ बुधबार

आज्ञाले
गणेश सिहं ऐरी
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

पुनर्वास नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
पुनर्वास, कञ्चनपुर
सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल